

GRANICE POMORSKOG DOBRA I LUČKOG PODRUČJA – LEGISLATIVNO UREĐENJE I PROBLEMATIKA U PRAKSI

Dr. sc. SANJA LJUBETIĆ*

UDK 341.221.2 : 340.132
DOI 10.21857/9xn31cokgy
Pregledni znanstveni članak
Primljeno: 26. 10. 2020.
Prihvaćeno za tisak: 24. 2. 2021.

Autorica u radu razmatra problematiku utvrđivanja granica pomorskog dobra i lučkog područja. Unatoč općepoznatoj podnormiranosti navedene materije, pokušava se odgovoriti na pitanje relevantnog momenta utvrđivanja statusa nekretnine kao pomorskog dobra kao mjerodavne činjenice za daljnje postupanje nadležnih tijela u vezi s pravnim odnosima koji se vežu za pomorsko dobro. U tu svrhu analizira se normativno uređenje utvrđivanja granice kopnene komponente pomorskog dobra i lučkog područja, uz njegovu primjenu u praksi. Daje se pregled recentnije sudske prakse i analizira utjecaj takvih rješenja na postojeće odnose na pomorskom dobru i lučkom području, pogotovo kad je riječ o lukama posebne namjene. Zaključno se daje analiza postojećeg stanja i predlaže rješenje zatečene problematike radi unifikacije postupanja i osiguravanja pravne sigurnosti.

Ključne riječi: pomorsko dobro; luka; lučko područje; luke otvorene za javni promet; luke posebne namjene; granice pomorskog dobra; granice lučkog područja.

1. UVOD

Pojam pomorskog dobra u javnosti se upotrebljava kao sinonim za neke od najvećih prirodnih ljepota Republike Hrvatske. No, kad se upotrebljava u struci, prvo pitanje koje se postavlja jest: Što sadržajno čini pomorsko dobro?

Poseban pravni status pomorskog dobra određen je već u Ustavu Republike Hrvatske¹ koji u čl. 52. uređuje osobitu zaštitu mora, morske obale i otoka kao

* Dr. sc. Sanja Ljubetić, pravna zastupnica, Adriatic Croatia International Club, Rudolfa Strohala 2, 51000 Rijeka, Hrvatska, e-mail: Sanja.Ljubetic@aci-club.hr.

¹ Dalje: Ustav RH, *Narodne novine* (dalje: NN), br. 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10 i 5/14.

dobra od interesa za Republiku Hrvatsku te njihovu uporabu i stvarnopravni status podvrgava pod zakonski režim.

Pravna pak narav pomorskog dobra kao općeg dobra, koje je neotuđivo i neprometno, određena je čl. 3. Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama.² Istim člankom određeno je da pomorsko dobro³ čine unutarnje morske vode i teritorijalno more, njihovo dno i podzemlje te dio kopna koji je po svojoj prirodi namijenjen općoj upotrebi ili je proglašen takvim, kao i sve što je s tim dijelom kopna trajno spojeno na površini ili ispod nje. Navedenim dijelom kopna smatraju se: morska obala, luke, nasipi, sprudovi, hridi, grebeni, plaže, ušća rijeka koje se izljevaju u more, kanali spojeni s morem te u moru i morskom podzemlju živa i neživa prirodna bogatstva. Definicija morske obale dana u čl. 4. ZPDML-a ukazuje na tri mogućnosti njezina određivanja. Tako se morska obala proteže od crte srednjih viših visokih voda mora i obuhvaća pojas kopna koji je ograničen crtom do koje dopiru najveći valovi za vrijeme nevremena, kao i onaj dio kopna koji po svojoj prirodi ili namjeni služi korištenju mora za pomorski promet i morski ribolov, te za druge svrhe koje su u vezi s korištenjem mora, a koji je širok najmanje šest metara od crte koja je vodoravno udaljena od crte srednjih viših visokih voda.⁴ Također, morska obala uključuje i dio kopna nastao nasipavanjem u dijelu koji služi iskorištavanju mora. Luku čini morski i s morem neposredno povezani kopneni prostor s izgrađenim i neizgrađenim obalama, lukobranima, uređajima, postrojenjima i drugim objektima namijenjenim za pristajanje, sidrenje i zaštitu brodova, jahti i brodica, ukrcaj i iskrcaj putnika i robe, uskladištenje i drugo manipuliranje robom, proizvodnju, oplemenjivanje i doradu robe te ostale gospodarske djelatnosti koje su s tim djelatnostima u međusobnoj ekonomskoj, prometnoj ili tehnološkoj svezi.⁵

Iz navedenog slijedi da je obuhvat, pa posljedično tome i granica pomorskog dobra, definirana kako prirodnim osobinama, tako i funkcijom odnosno sadržajem.

S obzirom na njegovu pravnu narav kao općeg dobra, pomorskim dobrom upravlja, vodi brigu o zaštiti i odgovara Republika Hrvatska neposredno ili putem jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno jedinica lokalne samouprave. Pod upravljanjem pomorskim dobrom podrazumijeva se održavanje, unapređenje, briga o zaštiti pomorskog dobra u općoj upotrebi te posebna

² Dalje: ZPDML, NN, br. 158/03, 100/04, 141/06, 38/09, 123/11, 56/16 i 98/19.

³ O povijesnom razvoju instituta pomorskog dobra na ovim prostorima više vidi Ljubetić, S., *Pomorsko dobro i zemljišne knjige*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2019., str. 4-26.

⁴ Crtu srednjih viših visokih voda utvrđuje Hrvatski hidrografski institut.

⁵ Čl. 2. st. 1. t. 1. ZPDML-a.

upotreba ili gospodarsko korištenje pomorskog dobra na temelju koncesije ili koncesijskog odobrenja.⁶ Upravljanje pomorskim dobrom može biti redovno i izvanredno. Redovnim upravljanjem smatra se briga o zaštiti i održavanju pomorskog dobra u općoj upotrebi o čemu vode brigu jedinice lokalne samouprave sukladno godišnjem planu. Izvanredno upravljanje obuhvaća sanaciju pomorskog dobra izvan luka nastalu uslijed izvanrednih događaja i izradu prijedloga granice pomorskog dobra i njezinu provedbu o čemu brigu vode jedinice područne (regionalne) samouprave.⁷

Obveza utvrđivanja granica pomorskog dobra primarno je propisana čl.14. ZPDML-a dok postupak i kriterije za utvrđivanje granice pomorskog dobra propisuje Vlada Republike Hrvatske (dalje: Vlada RH), o čemu će biti više riječi poslije u radu.

Nadalje, uz propise koji uređuju materiju pomorskog dobra, kao što to cjelovito čini ZPDML, na utvrđivanje granica pomorskog dobra primjenjuju se i propisi kojima se regulira pravni status granica nekretnina uopće, odnosno propisi koji uređuju katastar nekretnina, sadržaj kojih se nastavno izlaže.

2. KATASTAR NEKRETNINA I UTVRĐIVANJE GRANICA KATASTARSKIH ČESTICA

Sukladno čl. 21. st. 1. Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina,⁸ katastar nekretnina je evidencija koja sadrži podatke o česticama zemljine površine i zgradama koje trajno leže na zemljinoj površini ili ispod nje te o posebnim pravnim režimima na zemljinoj površini. Osnovna prostorna jedinica katastra nekretnina je katastarska čestica, kao dio područja katastarske općine odnosno katastarskog područja na moru određen brojem katastarske čestice i njezinim granicama.⁹ Granice katastarske čestice su međe ili druge granice koje određuju pravni odnosi na zemljinoj površini uređeni posebnim propisima kao što je to ZPDML. Tako na morskoj obali granica katastarske čestice može biti granica

⁶ Čl. 10. st. 1. i 2. ZPDML-a. Koncesija je pravo kojim se dio pomorskog dobra djelomično ili potpuno isključuje iz opće upotrebe i daje na posebnu upotrebu ili gospodarsko korištenje fizičkim i pravnim osobama, sukladno prostornim planovima, dok je koncesijsko odobrenje akt na temelju kojeg se fizičkim i pravnim osobama daje na korištenje pomorsko dobro za obavljanje djelatnosti koje ne isključuju niti ograničuju opću upotrebu pomorskog dobra, čl. 2. st. 1. t. 5. i 6. ZPDML-a.

⁷ Čl. 11. ZPDML-a.

⁸ Dalje: ZDIKN, NN, br. 112/18.

⁹ Čl. 23. ZDIKN-a.

koju čini crta srednjih viših visokih voda odnosno utvrđena granica pomorskog dobra. Granice katastarskih čestica određene su lomnim točkama čiji je položaj utvrđen koordinatama i na terenu su obilježene vidljivim trajnim oznakama.¹⁰

Katastarske čestice katastra nekretnina osnivaju se stavljanjem u primjenu katastarskog operata katastra nekretnina ili pravomoćnim rješenjem donesenim u upravnom postupku. Prostorne jedinice za koje se izrađuje katastarski operat su: katastarska općina i katastarsko područje na moru. Katastarsko područje na moru obuhvaća unutarnje morske vode, teritorijalno more, epikontinentalni pojas Republike Hrvatske i dio kopna koji je i u režimu pomorskog dobra. Područje, granice i ime katastarskog područja na moru određuje odlukom ravnatelj Državne geodetske uprave, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za poslove mora.¹¹

Prema čl. 38. st. 1. ZDIKN-a, podaci o granicama katastarske čestice, kao i načinu uporabe te posebnim pravnim režimima uspostavljenim na katastarskoj čestici¹², prikupljaju se i obrađuju u okviru katastarske izmjere¹³ i tehničke reambulacije¹⁴ uza sudjelovanje nositelja prava na nekretninama. Katastarska čestica može imati jednu ili više vrsta uporabe koje, u slučaju pomorskog dobra, primjerice, mogu biti površine mora ili prirodno neplodno zemljište.¹⁵ Posebni su pravni režimi koji se evidentiraju u katastru zemljišta u slučaju pomorskog dobra, primjerice, pomorsko dobro (PD) ili lučko područje (LP).¹⁶ Iako nije izričito

¹⁰ Položaj lomnih točaka granica katastarskih čestica određuje se u ravninskoj kartografskoj projekciji definiranoj Odlukom o utvrđivanju službenih geodetskih datuma i kartografskih projekcija Republike Hrvatske (NN, br. 110/04 i 117/04). Kvaliteta podataka terenskih mjerenja lomnih točaka međa i drugih granica katastarskih čestica te zgrada određuje se područjem povjerenja za horizontalne koordinate uz 95 % vjerojatnosti standardom položajne točnosti do 0,1 m. Vidi čl. 25. i 26. ZDIKN-a.

¹¹ Vidi čl. 27.-30. ZDIKN-a.

¹² Podaci o području posebnog pravnog režima evidentiraju se na temelju službenih dokumenata kojima su određena područja pod posebnim pravnim režimom, a koje je dostavilo tijelo nadležno za donošenje odluka o posebnim pravnim režimima. Katastarskoj čestici pridružuje se podatak o posebnim pravnim režimima koje propisuje ravnatelj Državne geodetske uprave Pravilnikom o katastru zemljišta (NN, br. 84/07, 148/09 i 112/18). Čl. 41. st. 1. i 2. ZDIKN-a.

¹³ Katastarska je izmjera prikupljanje i obrada svih potrebnih podataka radi osnivanja katastarskih čestica, evidentiranja zgrada, evidentiranja posebnih pravnih režima na zemljištu i načina uporabe zemljišta te izrade katastarskog operata katastra nekretnina. Čl. 31. st. 1. ZDIKN-a.

¹⁴ Tehnička reambulacija ograničeno je prikupljanje i obrada potrebnih podataka koje se provodi u svrhu u koju se provodi i katastarska izmjera. Čl. 32. st. 1. ZDIKN-a.

¹⁵ Čl. 37. st. 3. Pravilnika o katastru zemljišta u vezi s čl. 39. st. 1. ZDIKN-a.

¹⁶ Vidi čl. 23. st. 2. i 3. Pravilnika o katastru zemljišta.

propisano da jedno zemljište može biti u više posebnih pravnih režima, logično je da jedna katastarska čestica može u svom obuhvatu imati više pravnih režima.

Pri spomenu katastra nekretnina u statusu pomorskog dobra, valja napomenuti i da je donošenjem Zakona o hidrografskoj djelatnosti¹⁷ još 1998. godine u pravni sustav Republike Hrvatske uveden legislativni okvir za izradu pomorskoga katastra kao posebnog registra koji sadrži podatke o moru, morskom dnu i morskom podmorju, kao i informacije o korisnicima, načinu i opsegu korištenja mora, morskoga dna i morskoga podmorja, kao i sve podatke o objektima, radovima i pojavama važnim za sigurnost plovidbe, prema područjima jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave.¹⁸ Zakon o hidrografskoj djelatnosti u obzir uzima sve parametre mora, podmorja i priobalja od važnosti za plovidbu, no ostale aspekte prepušta na razradu drugim zakonskim aktima. Iako je hrvatski pristup s jednostavnim zakonskim rješenjem Međunarodna hidrografska organizacija ocijenila veoma dobrim te preporučila kao model manjih zemalja,¹⁹ unatoč njegovu donošenju ostao je problem nedostatne razrade prava i dužnosti nadležnih tijela glede označavanja granice pomorskog dobra u vodenoj komponenti²⁰ pa pomorski katastar do danas nije zaživio u praksi.

3. UTVRĐIVANJE GRANICE POMORSKOG DOBRA I LUČKOG PODRUČJA

Pri utvrđivanju granica pomorskog dobra valja uzeti u obzir osnovne sastavnice pomorskog dobra sukladno kojima se i formiraju njegove granice. To su vodena komponenta, podmorska komponenta i kopnena komponenta. Vodena komponenta obuhvaća unutarnje morske vode i teritorijalno more, a podmorska dno i podzemlje ispod vodene komponente. Granice vodene komponente, kao i podmorja, određene su prvenstveno pravilima međunarodnog prava²¹ i kao takve nisu predmet daljnjeg razmatranja u ovom radu, nego se isti bavi pitanjem utvrđivanja granica kopnene komponente pomorskog dobra koju čine,

¹⁷ NN, br. 68/98, 110/98, 163/03 i 71/14.

¹⁸ Čl. 15. st. 2. Zakona o hidrografskoj djelatnosti.

¹⁹ Više vidi Gržetić, Z., *Katastar pomorskog dobra, 2012.*, dostupno na <http://www.hhi.hr/staticpages/index/ZGkatastar2012> (mrežna stranica posjećena 19. listopada 2020.).

²⁰ Više vidi Bolanča, D.; Leder, N., *Problem evidencije i obilježavanja pojasa pomorskog dobra*, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 1998., str. 141.

²¹ Vidi više Vokić Žužul, M.; Filipović, V., *Vanjski pojas RH*, *Poredbeno pomorsko pravo*, god. 49, br. 164, 2010., str. 79-80.

prije svega, nekretnine morske obale, ali i svi oni elementi navedeni u definiciji pomorskog dobra prema ZPDML-u.²²

Kako se u doktrini ukazuje²³, s obzirom na višestoljetni poseban pravni status pomorskog dobra, (ne)mogućnost sadržajnoga korištenja kopnene komponente nije ono što čini suštinski problem glede instituta pomorskog dobra. Osnovni se problem zapravo javlja u pitanju dokle seže pomorsko dobro jer izvan granice pomorskog dobra na kopnu mogu se uspostavljati stvarnopravni režimi, dakle, može se uspostavljati vlasništvo.

Nadalje, iz uvodno izloženih definicija, kad se govori o aktu o utvrđivanju granice pomorskog dobra i aktu o utvrđivanju granice lučkog područja, treba uzeti u obzir da je riječ o dva akta koji nemaju isti pravni karakter. Akt o utvrđivanju granice pomorskog dobra, s obzirom na *ex lege* status pomorskog dobra, ako nije primijenjen i funkcionalni kriterij, ima čisti deklaratorni karakter jer se odnosi na pomorsko dobro koje je takvo po svojoj naravi. On se sastoji samo u potvrdi postojeće činjenice. Akt o utvrđivanju granice lučkog područja, iako su luke također *ex lege* pomorsko dobro, u suštini ima miješani deklaratorno konstitutivni karakter, s obzirom na to da se na temelju navedenog, uz pomorsko dobro, koje je takvo temeljem prirodnih karakteristika, zasniva nova pravna činjenica u odnosu na pomorsko dobro koje je tako određeno na osnovu funkcionalnoga kriterija, odnosno kopneni dio lučkog područja koji prelazi obuhvat pojasa zakonskog minimum obalnog područja od šest metara.²⁴

²² Jug, J., *Stvarna prava na pomorskom dobru?*, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, vol. 34, br. 1, 2013., str. 5. i 6. Da je određena nekretnina pomorsko dobro, trebalo bi biti vidljivo iz upisa u zemljišnim knjigama jer bi uz takvu nekretninu trebala stajati ova oznaka. Međutim, to često nije slučaj pa se pravni status nekretnine koja leži uz more, a koji ta nekretnina ima po samom zakonu, zapravo vidi iz položaja u prostoru, kulture i namjene, tako Frković, S., *Nekretnine na pomorskom dobru i otocima*, izlaganje s 13. Foruma poslovanja nekretninama, HGK, Rovinj, 2008., dostupno na <http://www.agenti.hr/sadrzaj/info-agent/strukovni-forumi/forum-13/13-forum-Nekretnine-na-pomorskom-dobru-i-otocima.pdf> (mrežna stranica posjećena 10. studenoga 2020.), str. 1.

²³ Nakić, J., *Određivanje granice pomorskog dobra u Republici Hrvatskoj – de lege lata i de lege ferenda*, doktorska disertacija, Pravni fakultet, Split, 2012., str. 4.

²⁴ Ova distinkcija važna je i kad se promatra isprepletenost tih dvaju instituta kroz preklapanje granica. Tako, Ljubetić, S., *Pomorsko dobro i luke nautičkog turizma*, *Zbornik 57. susreta pravnika u gospodarstvu*, Opatija, 2019., str. 324. Inače, o preklapanju granica pomorskog dobra i luka više vidi Kundih, B., *Pomorsko dobro i granice pomorskog dobra*, Edicije Božičević, Zagreb, 2000., str. 99-103.

3.1. Utvrđivanje granice pomorskog dobra i lučkog područja u legislativi

Kad se analizira legislativno uređenje utvrđivanja granice pomorskog dobra i lučkog područja, isto nije moguće učiniti a da se analizom ne obuhvate i propisi koji su bili na snazi od donošenja Ustava RH 1990. godine do danas,²⁵ s obzirom na to da je znatan udio postojećeg obuhvata pomorskog dobra određen upravo temeljem navedenih propisa.

Zbog potrebe za uređenjem pojedinačnih pravnih područja, 1994. godine donesen je Pomorski zakonik²⁶, no njegovo je donošenje pratio velik propust. Naime, odredbe o pomorskom dobru bile su sadržane u čl. 48.-80. PZ-a, no u skladu s čl. 1054. PZ-a bilo je određeno da će se navedene odredbe početi primjenjivati kad na snagu stupi Zakon o morskim lukama²⁷, koji je bio tek u fazi izrade. Stupanjem na snagu PZ-a prestao je pak vrijediti ZPVDLP, u dijelu koji se odnosi na pomorsko dobro, pa je stoga navedeno značilo da od trenutka stupanja na snagu PZ-a ne postoje nikakve zakonske odredbe koje bi regulirale status pomorskog dobra. Problematika je bila tim veća što se, očito računajući da će se istovremeno donijeti ZML, iz definicije pomorskog dobra, sadržane u čl. 49. PZ-a, ispustio pojam luke.²⁸ Stoga je, nakon uvodnog propusta, nekoliko mjeseci nakon stupanja na snagu PZ-a temeljem Zakona o izmjenama i dopuni PZ-a²⁹ definicija pomorskog dobra dopunjena pojmom luke.³⁰ Čl. 49. PZ-a je tada kao pomorsko dobro odredio unutrašnje morske vode i teritorijalno more, njihovo dno i morsko podzemlje te dio kopna koji je po svojoj prirodi namijenjen javnoj pomorskoj upotrebi ili je proglašen takvim, a pomorskim dobrom smatraju se

²⁵ Pri tome valja posebice uzeti u obzir da nakon ukidanja socijalističkog uređenja i društvenog vlasništva te započinjanja pretvorbe i privatizacije, propisi koji stupaju na snagu nakon Zakona o pomorskom i vodnom dobru, lukama i pristaništima (dalje: ZPVDLP), (NN, br. 19/74, 39/75, 17/77 i 18/81.) ne spominju pravne učinke ukidanja režima društvenog vlasništva, tako Nakić, J., *op. cit.* u bilj. 23, str. 7. i 8. Posljedica navedenog se očitovala i u tome da je u spornom razdoblju postojala različita praksa glede (ne)prometnosti pomorskog dobra. Vidi Ljubetić, S., *op. cit.* u bilj. 3, str. 88-104.

²⁶ Dalje: PZ, NN, br. 17/94.

²⁷ Dalje: ZML.

²⁸ Ljubetić, S., *op. cit.* u bilj. 3, str. 21.

²⁹ NN, br. 74/94.

³⁰ Nakon donošenja PZ-a u stručnim pa i političkim krugovima osjećalo se zaprepaštenje i nevjerica što luke nisu bile uključene u pravni režim pomorskog dobra, unatoč stoljetnom pravnom kontinuitetu, kao sastavni dio pomorskog odnosno javnog dobra zbog čega je nakon burne saborske rasprave donesen Zakon o izmjenama i dopunama PZ-a, tako Nakić, J., *op. cit.* u bilj. 23, str. 63. O povijesnom prikazu pravnog statusa morskih luka prije stupanja na snagu PZ-a vidi Bolanča, D., *Pravni status morskih luka kao pomorskog dobra u Republici Hrvatskoj*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2003., str. 13-34.

morska obala, luke, lukobrani, nasipi, sprudovi, hridi, grebeni, ušća rijeka koja se izljevaju u more, kanali spojeni s morem te u moru i pomorskom podzemlju živa i neživa prirodna bogatstva (ribe, rude i dr.).

Sljedeće godine stupio je na snagu ZML³¹ koji u čl. 2. određuje da luka označava morską luku, tj. vodeni i s vodom neposredno povezani kopneni prostor s izgrađenim i neizgrađenim obalama, lukobranima, uređajima, postrojenjima i drugim objektima namijenjenim za pristajanje, sidrenje i zaštitu brodova i brodica, ukrcaj i iskrcaj putnika i robe, uskladištenje i drugo manipuliranje robom, proizvodnju, oplemenjivanje i doradu robe te ostale gospodarske djelatnosti koje su s tim djelatnostima u međusobnoj ekonomskoj, prometnoj ili tehnološkoj svezi. ZML kao *lex specialis* uspostavlja kao osnovnu, podjelu luka po namjeni, na luke otvorene za javni promet i luke posebne namjene.³² Luka otvorena za javni promet jest morska luka koju, pod jednakim uvjetima, može upotrebljavati svaka fizička i pravna osoba sukladno njenoj namjeni i u granicama raspoloživih kapaciteta. Luka posebne namjene jest morska luka koja služi posebnim potrebama trgovačkog društva, druge pravne ili fizičke osobe (luka nautičkog turizma, industrijska luka, brodogradilište, ribarska luka i dr.) ili državnog tijela (vojna luka, luka tijela unutarnjih poslova i dr.). Lučko područje jest područje morske luke, koje obuhvaća jedan ili više vodenih i kopnenih prostora (lučki bazeni), koji služi za obavljanje lučkih djelatnosti, a kojim upravlja lučka uprava ili drugo tijelo određeno ZML-om.³³

A kako se uopće određivalo lučko područje luke?

Ovisno o tome je li riječ o luci osobitog interesa za RH ili luci županijskog ili lokalnog značaja, Vlada RH, odnosno županijsko poglavarstvo uz prethodnu suglasnost Vlade RH, u skladu s prostornim planom utvrđuje lučko područje u lukama otvorenim za javni promet.³⁴ Tako odluka o osnivanju lučke uprave, između ostalog, treba sadržavati: određenje lučkog prostora na koje se proteže nadležnost lučke uprave te određenje lučkih djelatnosti, odnosno objekata suprastrukture i infrastrukture za koje se može dobiti koncesija.³⁵ Nije propisana obveza da se pri određivanju lučkog područja provede prethodni postupak određivanja granica pomorskog dobra od strane nadležnog tijela.³⁶

³¹ NN, br. 108/95.

³² Bolanča, D., Luke otvorene za javni promet i Zakon o morskim lukama iz 1995. godine, *Naše more: znanstveni časopis za more i pomorstvo*, vol. 46, br. 1-2, 1999., str. 57.

³³ Čl. 2. st. 1. t. 2.-4. ZML-a.

³⁴ Vidi čl. 8. ZML-a.

³⁵ Čl. 32. ZML-a.

³⁶ Tako Kundih, B., op. cit. u bilj. 24, str. 31. upućuje na Bolanča, D., *Pomorsko pravo (odabrane teme)*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 1999., str. 25.

Otvaranje luke za posebne namjene, osim vojnih luka i luka unutarnjih poslova,³⁷ kao i njene granice na moru i kopnu, određivalo se odlukom o dodjeli koncesije radi obavljanja djelatnosti za koju je utvrđena posebna namjena, odnosno luke, a moralo je biti utemeljeno na prostornim planovima. Koncesiju za luke od značaja za Republiku Hrvatsku za razdoblje do 33 godine daje Vlada RH, za razdoblje od 33 do 99 godina daje Sabor Republike Hrvatske, a za luke od županijskog značaja za razdoblje do 12 godina županijsko poglavarstvo.³⁸

Iz navedene je regulacije razvidno da se za luke posebne namjene nije radilo razlikovanje između akta kojim se dodjeljivala koncesija i akta kojim se definiralo lučko područje, odnosno da prethodni upis pomorskog dobra nije bio preduvjet dodjeli koncesije kad se samom odlukom o koncesiji imao odrediti taj lučki prostor.

Nastavno na izneseno, valja napomenuti i da je ta podjela po namjeni na luke otvorene za javni promet i luke posebne namjene bila važna i sa stanovišta pretvorbe luka jer su se luke otvorene za javni promet pretvarale na način i uz uvjete propisane Zakonom o pretvorbi društvenih poduzeća³⁹, ali tek nakon što se prethodno utvrde granice pomorskog dobra sukladno važećim propisima, dok su se društvena poduzeća luke pretvarale prema ZML-u u skladu s načinom pretvorbe propisanim ZPDP.⁴⁰

Nadalje, prema čl. 50. st. 6. ZML-a, u slučaju dvojbe predstavlja li određeno dobro pomorsko dobro, odluku donosi Vlada RH, uz prethodno pribavljeno mišljenje državnog pravobranitelja.⁴¹ Kako se isticalo u teoriji i praksi, ova odredba trebala je biti iznimka, no postala je pravilo jer se pomorsko dobro u razdoblju kad je vrijedila navedena odredba određivalo gotovo bez iznimke uredbama Vlade RH, a druge odredbe PZ-a koje su određivale granicu koja je pomorsko dobro *ex lege* u praksi su se jednostavno zanemarivale.⁴²

Godine 1996. temeljem ovlaštenja propisanog čl. 28. st. 4. ZML-a, Vlada RH donijela je Uredbu o postupku dodjele koncesije i načinu određivanja granice za

³⁷ Odluku o otvaranju vojne luke i luke unutarnjih poslova i njihove granice na moru i kopnu donosi Vlada RH na prijedlog ministra obrane, odnosno ministra unutarnjih poslova, a nakon pribavljenog mišljenja ministra nadležnog za poslove pomorstva.

³⁸ Čl. 28. st. 1-3. i 6. ZML-a.

³⁹ Dalje: ZPDP, NN, br. 18/91, 83/92, 16/93, 2/94 i 9/95.

⁴⁰ Nakić, J., *op. cit.* u bilj. 23, str. 131.

⁴¹ Prethodno je za donošenje te odluke bio nadležan ministar, no Nakić, J., *op. cit.* u bilj. 23, na str. 152 ukazuje da nije našao podatke da je ministar donio ijednu takvu odluku.

⁴² Nakić, J., *op. cit.* u bilj. 23, str. 164-165.

luke posebne namjene.⁴³ Čl. 3. i 4. navedene uredbe regulirali su dvije moguće situacije. Prva, granica luke posebne namjene već određena prema ZPVDLP⁴⁴ granica je luke posebne namjene ako je sukladna definiciji za luke određenoj čl. 2. ZML-a. Druga, granica za nove luke posebne namjene i za postojeće luke posebne namjene kojima postojećom odlukom nije utvrđena granica utvrđuje se odlukom o dodjeli koncesije za luku posebne namjene na temelju mišljenja koje sukladno definiciji za luke, određenoj čl. 2. ZML-a te definiciji za pomorsko dobro iz čl. 49. i 50. PZ-a, daje stručno povjerenstvo za granice pomorskog dobra koje djeluje pri županijskom uredu za pomorstvo.⁴⁵

Pravilnik o evidenciji i obilježavanju pojasa pomorskog dobra stupio je na snagu 1998. godine. Tim se pravilnikom uređuje evidentiranje pomorskog dobra u zemljišnoj knjizi i katastru zemljišta te obilježavanje granice pomorskog dobra.⁴⁶ U međuvremenu su donesene odluke o osnivanju pojedinih lučkih uprava kojima je utvrđeno lučko područje, a u praksi se dogodilo to da su se sve zemljišne čestice, koje su navedene kao lučko područje u tim odlukama, smatrale pomorskim dobrom primjenom čl. 49. PZ-a, iako neke od tih čestica nikako ne mogu biti pomorsko dobro zbog svog prirodnog položaja udaljenog ili izdignutog od morske obale kao što je to, na primjer, upravna zgrada sagrađena na litici u luci Šibenik.⁴⁷ Navedeno je samo zakompliciralo već dostatno složenu postojeću situaciju povezanu s granicom pomorskog dobra.

Donošenjem ZPDML-a kao zakona koji pristupa cjelovitom uređenju materije pomorskog dobra, a time i morskih luka, prestaju vrijediti odredbe ZML-a. Zatečena se situacija regulira prijelaznim i završnim odredbama ZPDML-a u kojima stoji da granica pomorskog dobra utvrđena prema PZ-u ostaje na snazi.⁴⁸ Naime, u skladu sa zabranom retroaktivnosti propisa, ZPDML donosi novo uređenje za odnose koji tek imaju nastati po njegovu donošenju.

⁴³ NN, br. 108/96.

⁴⁴ Pomorskim dobrom, kao dobrom u društvenom vlasništvu u općoj upotrebi, upravljala je općina te se na osnovi odluke općinske skupštine moglo dati na korištenje za obavljanje privredne, sportske ili koje druge djelatnosti. Više vidi Ljubetić, S., *op. cit.* u bilj. 3, str. 17-20.

⁴⁵ Naputak za rad povjerenstva za granice pomorskog dobra na morskoj obali donesen je 1996. godine, a 1999. godine zamijenjen je Naputkom za rad povjerenstva za granice pomorskog dobra. Potonjim se određuju načela i dokumentacija za izradu Mišljenja u svezi određivanja granice pomorskog dobra. O navedenom više vidi Vojković, G., *Pomorsko dobro i koncesije*, Hrvatski hidrografski institut, Split, 2003., str. 114-120.

⁴⁶ NN, br. 7/98.

⁴⁷ Lambaša, D., *Određivanje granice pomorskog dobra u lukama javnog prometa, Pravo u gospodarstvu*, god. 39, sv. 5, 2000., str. 135.

⁴⁸ Ljubetić, S., *op. cit.* u bilj. 24, str. 325.

Tako ZPDML, uz izmijenjeno određenje pojma pomorskog dobra i luka,⁴⁹ u čl. 40. st. 1. zadržava podjelu luka prema namjeni kako je bila određena ZML-om, kao i definiciju luke otvorene za javni promet. Uređenje luke nautičkog turizma doživjelo je izmjene u smislu ukidanja luke tijela unutarnjih poslova, kao i uvođenje pojmova posebne uporabe i gospodarskog korištenja.⁵⁰ Nadalje, najveća izmjena koja sad stoji u čl. 2. ZPDML-a, a tiče se definiranja lučkog područja u odnosu na ZML, uz uvođenje ovlaštenika koncesije kao subjekta koji može upravljati lukom, sastoji se u propisivanju da je granica lučkog područja granica pomorskog dobra. Iz sadržaja navedene odredbe slijedi da se određenjem granice lučkog područja određuje i pomorsko dobro. A kako se određuje granica lučkog područja?

Vlada RH utvrđuje lučko područje u lukama otvorenim za javni promet od osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku u skladu s prostornim planom.⁵¹ Uredba o osnivanju lučke uprave za navedene luke treba sadržavati, između ostalog, određenje lučkog područja na koje se proteže nadležnost lučke uprave, određenje lučkih djelatnosti, odnosno građevina i objekata podgradnje i nadgradnje na lučkom području.⁵² Županijska skupština utvrđuje lučko područje za sve luke otvorene za javni promet županijskog i lokalnog značaja na svom području, u skladu s prostornim planom i uz suglasnost Vlade RH.⁵³

Luke posebne namjene, osim vojnih luka⁵⁴, određuju se odlukom o davanju koncesije.⁵⁵ Sukladno čl. 7. st. 1. i 4. ZPDML-a, za posebnu upotrebu ili gospodarsko korištenje dijela pomorskog dobra može se u ZPDML-u propisanom postupku fizičkim i pravnim osobama dati koncesija, ali samo nakon što je utvrđena granica pomorskog dobra i provedena u zemljišnim knjigama. Koncesiju za gospodarsko korištenje pomorskog dobra te za korištenje ili gradnju građevina od važnosti za županiju daje županijska skupština na rok do najviše 20 godina, a

⁴⁹ Vidi *supra* poglavlje 1.

⁵⁰ Uredba o razvrstaju luka otvorenih za javni promet i luka posebne namjene donesena je 2004. godine, NN, br. 110/04, i 82/07. Njome se propisuju uvjeti za razvrstaj luka otvorenih za javni promet i uvjeti za razvrstaj luka posebne namjene.

⁵¹ Čl. 47. st. 1. ZPDML-a.

⁵² Čl. 49. ZPDML-a.

⁵³ Čl. 74. st. 1. ZPDML-a. Na županijsku lučku upravu primjenjuju se odredbe ZPDML-a koje se odnose na lučku upravu koju osniva Vlada RH, ako neko pitanje za županijsku lučku upravu nije drugačije uređeno. Čl. 75. st. 3. i 4. ZPDML-a.

⁵⁴ Odluku o osnivanju vojne luke donosi Vlada RH na prijedlog ministra obrane.

⁵⁵ Čl. 80. st. 1. i 3. ZPDML-a.

koncesiju za gospodarsko korištenje pomorskog dobra koja obuhvaća korištenje ili gradnju građevina od važnosti za Republiku Hrvatsku daje Vlada RH na rok do 50 godina. Koncesiju koja obuhvaća gradnju novih građevina od važnosti za Republiku Hrvatsku koja zahtijeva velika ulaganja te se ukupni gospodarski učinci ne mogu ostvariti u roku od 50 godina, Vlada RH daje na rok od više od 50 godina uz suglasnost Hrvatskog sabora.⁵⁶

Kao što je već navedeno, utvrđivanje granica pomorskog dobra primarno je regulirano ZPDML-om. Tako je čl. 14. ZPDML-a propisano da granicu pomorskog dobra utvrđuje Povjerenstvo za granice Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, na prijedlog županijskog povjerenstva za granice. U tom smislu, ZPDML uvodi potpuno novo gledanje na određivanje pomorskog dobra jer se određivanje vrši po pravilima upravnog postupka i u formi rješenja koje donosi povjerenstvo ministarstva, a na prijedlog županijskog povjerenstva. Dakle, granica pomorskog dobra utvrđuje se kroz upravni postupak, a završava donošenjem upravnog akta koji za sebe veže nužnost poštivanja odredbi ZUS-a i ZUP-a.⁵⁷

Nastavno na donošenje ZPDML-a, kriteriji i postupak utvrđivanja granice pomorskog dobra te lučkog područja predmet su uređenja Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra iz 2004. godine.⁵⁸ Pritom su pojedine odredbe opće naravi i primjenjuju se u svim navedenim slučajevima utvrđivanja granice, dok su za određene slučajeve u jednom dijelu propisane posebne odredbe, o čemu će biti više riječi u nastavku.

⁵⁶ Čl. 20. st. 2.- 4. i čl. 80. st. 4. ZPDML-a.

⁵⁷ Nakić, J., *op. cit.* u bilj. 23, str. 228. U doktrini se ističe da se ukidanjem ovlaštenja Vlade Republike Hrvatske za donošenjem Uredbe o granici pomorskog dobra i davanjem ovlasti Povjerenstvu za granice Ministarstva za utvrđivanje granice pomorskog dobra dobilo na skraćivanju postupka s jedne strane, a s druge se ozbiljnu materiju stavilo na nižu hijerarhijsku razinu rješavanja te smanjilo donošenje kvalitetnih odluka, tako Mišić, Ž., *Otvorena pitanja u primjeni Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama s osvrtom na prijedlog izmjena i dopuna, Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law*, god. 44, br. 159, 2005., str. 72.

⁵⁸ NN, br. 8/04 i 82/05. Iste godine stupio je na snagu i novi PZ (NN, br. 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13, 26/15 i 17/19) čiji je predmet, između ostalog, utvrđivanje morskih i podmorskih prostora Republike Hrvatske te se njegova važnost za pitanje granica pomorskog dobra odnosi na pitanje određivanja granica vodene i podmorske komponente pomorskog dobra.

3.1.1. Kriteriji i postupak utvrđivanja granice pomorskog dobra

3.1.1.1. Kriteriji utvrđivanja granice pomorskog dobra

Kako je određeno ZPDML-om, granica pomorskog dobra na morskoj obali obuhvaća pojas kopna koji je širok najmanje šest metara od crte koja je vodoravno udaljena od crte srednjih viših visokih voda.⁵⁹

Iznimno, na prijedlog župana, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture može odrediti da se morskom obalom smatra i uži dio kopna ako to zahtijeva postojeće stanje na obali, primjerice, potporni zidovi, zidovi kulturnih, vjerskih, povijesnih i sličnih građevina.⁶⁰

Ako pak županijsko povjerenstvo predlaže granicu pomorskog dobra širu od zakonskog minimuma, dužno je uvažiti sljedeće kriterije propisane čl. 3. st. 3. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra. Prvo, granicom pomorskog dobra obuhvaća se prostor koji prema svojoj funkciji služi korištenju mora za pomorski promet i morski ribolov te za druge svrhe vezane za korištenje mora. Zatim, *maritimo* linija iz katastarskih planova (gledajući s kopnene strane) predstavlja granicu pomorskog dobra u slučajevima da nije došlo do promjene konfiguracije morske obale te ako nije u suprotnosti s odredbama ZPDML-a. Treće, granica pomorskog dobra na morskoj obali obuhvaća i dio kopna nastao nasipavanjem u dijelu koji služi korištenju mora, a nasip koji je nastao nelegalnim putem, odnosno bez dokumentacije određene posebnim zakonom, u cijelosti se smatra pomorskim dobrom. Četvrto, granica pomorskog dobra utvrđuje se do postojećih prirodnih i legalno sagrađenih umjetnih prepreka, kao što su: prirodni pokosi, vegetacija i raslinje, šume, kopneni rub šetnice, morski rub razvrstane ceste, potporni zidovi, građevine za stanovanje i odmaranje, kulturne, vjerske, povijesne građevine, suhozidi, betonski zidovi i slično, ako to nije u suprotnosti sa zakonskom definicijom pomorskog dobra.

⁵⁹ U slučaju da županijsko povjerenstvo predloži granicu pomorskog dobra isključivo prema zakonskom minimumu od 6 metara, dužno je za isti prijedlog zatražiti i dostaviti Povjerenstvu Ministarstva mora, prometa i infrastrukture potvrdu Hrvatskoga hidrografskog instituta. Čl. 3. st. 1. i 2. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra.

⁶⁰ Čl. 4. st. 4. ZPDML-a. Vidi Prijedlog Zaključka o prijedlogu za smanjenjem pojasa pomorskog dobra za dio k.č.zem. 7/1 K.O. Vrsi, Općina Vrsi, Upravnog odjela za more i turizam, Povjerenstva za granice pomorskog dobra za Zadarsku županiju, klasa: 342-01/14-03/18, urbroj: 2198/1-08/1-16-6, od 31. svibnja 2016. godine, dostupno na <http://zadarska-zupanija.hr/kolegij2016/43/43.%20Kolegij%20zupana,%20javna%20sjednica.pdf> (mrežna stranica posjećena 20. listopada 2020.).

3.1.1.2. Postupak utvrđivanja granice pomorskog dobra

Prvi korak u postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra izrada je prijedloga granice pomorskog dobra, što je zadaća županijskog povjerenstva za granice pomorskog dobra.⁶¹ Županijsko povjerenstvo izrađuje prijedlog granice pomorskog dobra, temeljem godišnjeg plana upravljanja pomorskim dobrom ili iznimno temeljem zahtjeva, i dostavlja ga na donošenje Povjerenstvu za granice Ministarstva mora, prometa i infrastrukture.⁶² Naime, županijsko poglavarstvo dužno je donijeti godišnji plan upravljanja pomorskim dobrom za sljedeću godinu,⁶³ kojim će se obuhvatiti i područja na kojima se provodi katastarska izmjera. Ako područje na koje se zahtjev odnosi nije predviđeno u godišnjem planu upravljanja pomorskim dobrom, granica pomorskog dobra utvrđuje se iznimno temeljem zahtjeva.⁶⁴ Primjerice, ako sve ukazuje na to da je neka nekretnina pomorsko dobro po samom zakonu u dijelu ili u cijelosti, a područje na kojem se nalazi nije predviđeno u godišnjem planu upravljanja pomorskim dobrom, zainteresiranoj osobi najbolje je pokrenuti postupak za određivanje granice pomorskog dobra za ovu nekretninu kako bi se dilema riješila.⁶⁵

Nema ograničenja kruga ovlaštenika za podnošenje zahtjeva pa podnositelj zahtjeva za utvrđivanje granice može biti Vlada RH putem Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, tijela državne uprave, tijela jedinice lokalne samouprave i fizičke i/ili pravne osobe.⁶⁶

⁶¹ Za svaku županiju na čijem području postoji pomorsko dobro osniva se županijsko povjerenstvo za granice pomorskog dobra. Povjerenstvo se sastoji od sedam članova koji su predstavnici sljedećih tijela: županijskog upravnog tijela nadležnog za poslove pomorstva (dva člana), županijskog upravnog tijela nadležnog za poslove prostornog uređenja i zaštite okoliša, Državne geodetske uprave – područnog ureda za katastar, lučke kapetanije, općinskog suda – mjesno nadležnog za vođenje evidencije o pomorskom dobrom (promjenjivi član), lokalne samouprave na čijem se području utvrđuje granica pomorskog dobra (promjenjivi član). Čl. 2. st. 1. i čl. 14. st. 3. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra.

⁶² Čl. 2. st. 2. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra.

⁶³ Vidi Godišnji plan upravljanja pomorskim dobrom Primorsko-goranske županije za 2020. godinu, od 25. studenog 2019. godine, *Službene novine Primorsko-goranske županije*, br. 30/19.

⁶⁴ Čl. 4. st. 1., 3., 4. i 5. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra.

⁶⁵ Tako Frković, S., *op. cit.* u bilj. 22, str. 4.

⁶⁶ Podnositelj zahtjeva dužan je zahtjevu obavezno priložiti presliku katastarskog plana područja na kojem se traži određivanje granice i izvod iz posjedovnog lista, izvod iz važećih dokumenata prostornog uređenja, izvod iz zemljišnih knjiga, geodetski snimak područja ili digitalni ortofotoplan s uklopljenom preslikom katastarskog plana i dokaz o uplaćenju naknadi za utvrđivanje granice pomorskog dobra. Geodetski snimak područja, odnosno digitalni ortofotoplan izrađuje se u skladu s propisima o topografskoj izmjeri i obavezno sadrži liniju koja predstavlja crtu srednjih viših visokih voda i liniju koja je šest

Sukladno čl. 6. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra, kad županijsko povjerenstvo utvrdi da je zahtjev potpun,⁶⁷ dužno je u roku od devedeset dana dostaviti prijedlog granice pomorskog dobra Povjerenstvu Ministarstva mora, prometa i infrastrukture. Što se tiče sadržaja prijedloga granice koji dostavlja, on se sastoji od tekstualnog dijela s obrazloženjem i priložima. Tekstualni dio sadržava: opis granice pomorskog dobra (popis koordinata), podatke o eventualno određenoj granici pomorskog dobra na osnovu prijašnjih zakonskih propisa, podatke o nasipavanju ili eroziji kopna, podatke o konfiguraciji i postojećem stanju u prostoru, razloge koji uvjetuju prijedlog granice pomorskog dobra, podatke o usklađenosti postojećeg stanja u prostoru s dokumentima prostornog uređenja. Uz tekstualni dio se prilažu: preslika katastarskog plana i izvod iz posjedovnog lista, geodetski snimak područja ili digitalni ortofotoplan s uklopljenom preslikom katastarskog plana, ucrtanim prijedlogom granice pomorskog dobra, legendom i ovjerom županijskog povjerenstva, izvod iz dokumentacije prostornog uređenja, izvod iz zemljišnih knjiga, fotografije područja za koji se predlaže granica pomorskog dobra, elektronički oblik zapisa predložene granice pomorskog dobra.⁶⁸

Granica pomorskog dobra utvrđuje se rješenjem u upravnom postupku koje donosi Povjerenstvo Ministarstva mora, prometa i infrastrukture (dalje: Povjerenstvo Ministarstva).⁶⁹ Rješenje, između ostalog, sadržava opis granice pomorskog dobra i popis zemljišnoknjižnih i katastarskih čestica koje se nalaze na pomorskom dobru koje se utvrđuje. Rješenje o utvrđenoj granici pomorskog dobra Povjerenstvo Ministarstva dostavlja Republici Hrvatskoj putem nadležnog županijskog državnog odvjetništva te, radi provedbe u zemljišnim knjigama, nadležnom općinskom državnim odvjetništvu.⁷⁰ Postupak upisa pomorskog dobra u katastar i zemljišne knjige predmet je uređenja Pravilnika o evidentiranju i obilježavanju pomorskog dobra.⁷¹

metara udaljena od crte srednjih viših visokih voda. Čl. 4. st. 8-10. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra.

⁶⁷ Kad županijsko povjerenstvo zaprimi zahtjev za utvrđivanje granice pomorskog dobra, dužno je u roku od osam dana provjeriti potpunost zahtjeva. Zahtjev i pripadajuću dokumentaciju dužno je dostaviti županijskom državnim odvjetništvu. Ako županijsko povjerenstvo utvrdi da je zahtjev nepotpun, poučit će podnositelja zahtjeva te mu pomoći da zahtjev dopuni i za to će mu odrediti rok koji ne može biti kraći od 15 dana. Ako podnositelj zahtjeva u određenom roku ne dopuni zahtjev, smatrat će se da je zahtjev povučen. Čl. 5. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra.

⁶⁸ Čl. 7. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra.

⁶⁹ Protiv rješenja Povjerenstva za granice Ministarstva mora, prometa i infrastrukture može se uložiti žalba Ministarstvu, čl. 14. st. 1. i 6. ZPDML-a.

⁷⁰ Čl. 9. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra.

⁷¹ NN, br. 29/05. Navedenim pravilnikom stavljen je izvan snage Pravilnik o evidenciji i obilježavanju pojasa pomorskog dobra (NN, br. 7/98).

3.1.2. Kriteriji i postupak utvrđivanja granice lučkog područja

3.1.2.1. Kriteriji i postupak utvrđivanja granice lučkog područja za luke posebne namjene

Uz primjenu općih odredbi o utvrđivanju granice pomorskog dobra,⁷² za luke posebne namjene, što se tiče sadržaja prijedloga granice upućuje se na primjenu posebnih odredbi.⁷³ Tako tekstualni dio s obrazloženjem prijedloga granice lučkog područja mora sadržavati: opis granice lučkog područja na kopnu i na moru (popis koordinata), podatke o eventualno određenoj granici lučkog područja na osnovi prijašnjih zakonskih propisa, podatke o postojećem stanju u prostoru (lučka podgradnja i nadgradnja), razloge koji uvjetuju prijedlog/promjenu granice lučkog područja te podatke o usklađenosti postojećeg stanja u prostoru s dokumentima prostornog uređenja. Prilozi prijedloga granice lučkog područja su: preslika katastarskog plana i izvod iz posjedovnog lista, geodetski snimak područja ili digitalni ortofotoplan s uklopljenom preslikom katastarskog plana, ucrtanim prijedlogom granice lučkog područja, legendom i ovjerom nadležnog županijskog povjerenstva, izvod iz detaljnog plana uređenja ili lokacijska dozvola, izvod iz zemljišnih knjiga, fotografije područja za koje se predlaže granica lučkog područja te elektronički oblik zapisa predložene granice lučkog područja.

3.1.2.2. Kriteriji i postupak utvrđivanja granice lučkog područja za luke otvorene za javni promet

Iako za luke otvorene za javni promet vrijedi isto opće uređenje tijekom postupka,⁷⁴ posebno je propisan sadržaj prijedloga granice⁷⁵ te je ograničen krug ovlaštenika za podnošenje zahtjeva. Tako, podnositelj zahtjeva za utvrđivanje granice lučkog područja može biti županijsko poglavarstvo, nadležna lučka uprava ili Vlada RH putem Ministarstva mora, prometa i infrastrukture.⁷⁶

⁷² Iz čl. 4., 5., 6., 9. i 10. Uredbe, čl. 11. st. 2. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra.

⁷³ Iz čl. 13. za luke otvorene za javni promet, čl. 11. st. 2. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra.

⁷⁴ Iz čl. 5., 6., 9. i 10. Uredbe, čl. 12. st. 5. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra.

⁷⁵ Vidi *supra* poglavlje 3.1.2.1.

⁷⁶ Također, podnositelj zahtjeva dužan je zahtjevu obavezno priložiti presliku katastarskog plana područja na kojem se traži određivanje granice lučkog područja i izvod iz posjedovnog lista, izvod iz važeće dokumentacije prostornog uređenja, izvod iz zemljišnih knjiga, geodetski snimak područja ili digitalni ortofotoplan s uklopljenom preslikom katastarskog plana i dokaz o uplaćenju naknadi za utvrđivanje granice pomorskog dobra. Čl. 12. st. 1. i 2. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra.

4. UTVRĐIVANJE GRANICA POMORSKOG DOBRA I LUČKOG PODRUČJA U PRAKSI

Iz iznesenog pregleda legislativnog uređenja utvrđivanja granica razvidno je da je osnovni naslijeđeni problem od osamostaljenja Republike Hrvatske taj što od početka nije bilo fiksirano nulto stanje na obali, odnosno formalno evidentirana granica pomorskog dobra za cijelu obalu. Obveza uspostave jedinstvene granice u katastru bila je propisana još sa ZPVDLP-om, no zbog nedostatka financijskih sredstava i volje obveznika provođenja nije se uspjela provesti.⁷⁷

Što se utvrđivanja granica tiče, može se reći da se najvažnija promjena u zakonodavnoj regulaciji 2003. godine dogodila uvođenjem obveze prethodnog utvrđivanja granice pomorskog dobra i njezina provođenja u zemljišnim knjigama, posebice kao uvjeta dodjele koncesije na pomorskom dobru.⁷⁸ Ovim normama zakonodavac ističe svoju namjeru da se pomorsko dobro sustavno evidentira u katastru i zemljišnim knjigama, za razliku od PZ-a koji nije propisivao obvezu evidentiranja pomorskog dobra u zemljišne knjige, nego su se granice pomorskog dobra utvrđivale samo u slučaju dvojbe.⁷⁹ Iako je navedena zakon-

⁷⁷ Tako Nakić, J., *op. cit.* u bilj. 23, str. 342. Da bi se moglo pristupiti osnivanju katastra pomorskog dobra, tadašnje skupštine općina trebale su donijeti odluku o određivanju granice pomorskog dobra na svom području. Međutim, utvrđivanje te granice bilo je poprilično nepopularno jer je nailazilo na otpor onih koji su neovlašteno prisvojili pomorsko dobro pa je takve odluke donijelo samo oko 50 % tadašnjih skupština općina. Također, za osnivanje katastra skupštine općina trebale su izdvojiti znatna novčana sredstva, što većina nije bila spremna učiniti, pa predmetni pravilnik nije u cijelosti zaživio u praksi, nego je na temelju njega osnovan samo katastarski operat za područje Općine Omiš. Vidi Maršanić, D., Evidentiranje i obilježavanje pojasa pomorskog dobra, *Geodetski list*, br. 4, 1999., str. 269-270.

⁷⁸ Mišić, Ž., u Kritički osvrt u odnosu na važeće propise s prijedlogom mjera za kvalitetnije upravljanje pomorskim dobrom, *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law*, god. 51., br. 166, Zagreb, 2012., na str. 296. ukazuje da se upisi pomorskog dobra u zemljišne knjige odvijaju sporo i to čini velike probleme u postupcima dodjeljivanja koncesija pa se rezultat usporenog upisa pomorskog dobra reflektira i na obavljanje gospodarskih djelatnosti na pomorskom dobru. Stoga, smatra, nužno je odgoditi primjenu te zakonske odredbe. Kao prijelazno rješenje – dok se ne steknu potrebni uvjeti kako bi se upisi pomorskog dobra u zemljišne knjige provodili u razumnom roku – predlaže da se izmijene ili donesu novi propisi koji će omogućiti dodjeljivanje koncesija nakon što je od nadležnog tijela za katastar uredno ovjeren geodetski elaborat, koji služi za upis pomorskog dobra u katastar i zemljišne knjige.

⁷⁹ Tako Vladušić, J., Određivanje granica pomorskog dobra u hrvatskom pravu, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, vol. 46, br. 1, 2009., na str. 232, u fusnoti 43, navodi da se u Nacrtu Prijedloga ZPDML-a ukazuje da predloženi način određivanja granica pomorskog dobra pridonosi operacionalizaciji i efikasnosti kod utvrđivanja granica kao predujeta za sređivanje katastra i gruntovnice te gospodarskoga korištenja pomorskog dobra.

ska odredba vjerojatno imala plemenit cilj, odnosno sređivanje zemljišnoknjižnog stanja na području pomorskog dobra, ta plemenita namjera nije svrhovita u našim uvjetima. Notorna je činjenica da katastarsko stanje nije ažurno i još ne prati stanje na terenu, a naročito ne kad se radi o upisima u zemljišne knjige. Stoga je doslovnom primjenom ove odredbe zapravo onemogućena i provedba sustava dodjele koncesija na pomorskom dobru.⁸⁰

Također, u doktrini se ističe da je potpuno netočna i suprotna zakonu tvrdnja koja se ponekad čuje u praksi da je neka nekretnina „proglašena“ pomorskim dobrom jer je rješenjem (ili, prije, uredbom) obuhvaćena granicom pomorskog dobra, jer u zemljišnoj knjizi prethodno nije imala ovaj status. Stvar je u tome da je takva nekretnina po samom zakonu u ovom statusu, samo to nije bilo upisano, odnosno evidentirano.⁸¹ Akcent je, dakle, na riječi „utvrđuje“, što znači da je odluka koju donosi povjerenstvo nadležnog ministarstva deklaratorna, a ne konstitutivna, jer se njome samo proglašava da je nešto, na temelju zakona, pomorsko dobro. Kada bi se zauzeo stav da je odluka nadležnog tijela konstitutivnog karaktera, to bi značilo da u Republici Hrvatskoj ne postoji pomorsko dobro sve do trenutka dok se ne konstituiru temeljem odluke nadležnog tijela i tek nakon upisa u zemljišne knjige. Na taj način bi na tisuće nekretnina koje jesu pomorsko dobro, bile van pravne zaštite i u režimu prava vlasništva, što sigurno nije bio cilj zakonodavca⁸²

Danas županijska povjerenstva kontinuirano nastavljaju rad na izradi prijedloga utvrđivanja granica pomorskog dobra, što sukladno planu upravljanja pomorskim dobrom, što na zahtjev, s obzirom na to da je taj proces još daleko od kraja. Tako su, primjerice, na području Primorsko-goranske županije, kojoj teritorijalno pripada 1065 dužnih kilometara obale,⁸³ u 2019. godini temeljem Plana

Nadalje, navodi da je *ratio* takvog postupka niz presuda Upravnog suda Republike Hrvatske kojima se ne priznaje postojanje pomorskog dobra *ex lege*, nego se traži uknjižba u zemljišne knjige te upućuje na Cvrčić, R., *Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama*, *Informator*, br. 5183, Zagreb, 2003., str. 5.

⁸⁰ Tako Mišić, Ž., *op. cit.* u bilj. 57, str. 74.

⁸¹ Tako Frković, S., *Određivanje pomorskog dobra*, izlaganje s 28. foruma poslovanja nekretninama, HGK, Zagreb, 2017., str. 75, dostupno na <https://www.hgk.hr/documents/predavanje-frkovic5a13ed4b58c94.pdf> (mrežna stranica posjećena 10. studenog 2020.).

⁸² Tako Vladušić, J., *op. cit.* u bilj. 79, str. 231. Mišić, Ž., u *op. cit.* u bilj. 78, na str. 304, pak navodi da ZPDML iz 2003. godine nije definirao pomorsko dobro kao dobro koje je osnovano temeljem zakona pa se ne može jasno zaključiti ima li određivanje granice pomorskog dobra konstitutivan ili deklaratoran učinak.

⁸³ Podatak preuzet iz Studije *Mogućnosti razvoja luka nautičkog turizma na području Primorsko-goranske županije*, Hrvatski hidrografski institut, veljača 2012., str. 22, dostupno na: http://adriatic-expert.hr/wp-content/uploads/2014/12/Marine_PGZ.PDF (mrežna stranica posjećena 19. listopada 2020.).

upravljanja pomorskim dobrom za 2019. izrađeni prijedlozi granica pomorskog dobra/lučkog područja za 10,4 kilometra obalne crte, a temeljem zahtjeva za 5,15 kilometara obalne linije, kako je vidljivo u tablicama niže.⁸⁴

Tablica 1.

Prijedlozi granica pomorskog dobra/lučkog područja za 2019. godinu upućeni Povjerenstvu za granice Ministarstva mora, prometa i infrastrukture (temeljem Plana upravljanja pomorskim dobrom)

Br.	Grad/općina	Katastarska općina	Lokacija	Karakter lokacije/status pomorskog dobra	Duljina obalne crte (km)
1.	Crikvenica	Jadranovo	Pojas uvala Perčin - uvala Havišće	Morska obala (3)	1,5
2.	Cres	Cres	Uvala Sv. Blaž	Prirodna plaža (2)	0,2
3.	Cres	Cres	Uvala Prepovedna	Prirodna plaža (2)	0,2
4.	Cres	Cres	Uvala Draženj	Prirodna plaža (2)	0,2
5.	Novi Vinodolski	Krmpote	Pojas AC Klenovica - LOJP Smokvica Krmpotska	Morska obala (3)	1,5
6.	Dobrinj	Soline	Uvala Murvenica	Morska obala i prirodna plaža (2)	0,6
7.	Dobrinj	Soline	Uvala Vodica	Morska obala (2)	0,5
8.	Lopar	Lopar	Uvala Ciganka	Morska obala i prirodna plaža (2)	0,5
9.	Lopar	Lopar	Uvala Zaškoljić	Morska obala i prirodna plaža (2)	0,5
10.	Mali Lošinj	Mali Lošinj	Otok Koludarc - uvala Englez	Morska obala i prirodna plaža (2)	0,6

⁸⁴ Podaci preuzeti iz čl. 10. Izvješća o broju izdanih koncesija, prikupljenim sredstvima i načinu trošenja sredstava za upravljanje pomorskim dobrom na području Primorsko-goranske županije u 2019. godini, od 24. veljače 2020. godine, dostupno na: <https://www2.pgz.hr/doc/pomorstvo/povjerenstvo/Privitak%2020Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20pomorskom%20dobru%20za%202019.%20godinu%20prema%20ZPDML.pdf> (mrežna stranica posjećena 19. listopada 2020.).

Br.	Grad/ općina	Katastarska općina	Lokacija	Karakter lokacije/ status pomorskog dobra	Duljina obalne crte (km)
11.	Mali Lošinj	Mali Lošinj	Otok Koludarc - od rta Križa do utvrđene gpd ispred k.č. 9894/181	Morska obala i prirodna plaža (2)	0,5
12.	Mali Lošinj	Mali Lošinj	Otok Koludarc - pojas od utvrđene gpd ispred k.č. 9894/181 do prolaza Most	Morska obala i prirodna plaža (2)	0,9
13.	Mali Lošinj	Mali Lošinj - grad	Pojas Kadin - Bojčić	Morska obala i prirodna plaža (2)	1,7
14.	Mali Lošinj	Veli Lošinj	Otok Ilovik - od utvrđene gpd do rta Gaber	Morska obala i prirodna plaža (2)	0,5
15.	Krk	Skrbčići	Uvala Mali bok	Morska obala i prirodna plaža (2)	0,5
UKUPNO					10,4

Tablica 2.

Prijedlozi granica pomorskog dobra/lučkog područja za 2019. godinu upućeni Povjerenstvu za granice Ministarstva mora, prometa i infrastrukture (izvan Plana upravljanja pomorskim dobrom)

Br.	Grad/ općina	Katastarska općina	Lokacija	Karakter lokacije/ status pomorskog dobra	Duljina obalne crte (km)
1.	Rijeka	Sušak	Pojas Brajdica - Pećine	Morska obala	2,3
2.	Rijeka	Sušak	Uvala Sv. Blaž	Morska obala	0,2
3.	Mali Lošinj	Mali Lošinj	Poluotok Bojčić	Morska obala	0,7
4.	Omišalj	Omišalj - Njivice	Pojas LOJP Njivice - AC Njivice	Izmjena utvrđene granice PD	1,0
5.	Dobrinj	Sužan	Otok Veli Školjić	Morska obala	0,3
6.	Crikvenica	Crikvenica	Restoran Sabbia	Izmjena utvrđene granice PD	0,1
7.	Crikvenica	Crikvenica	Restoran Crni molo	Izmjena utvrđene granice PD	0,1
8.	Crikvenica	Selce	Područje bazeni Selce	Izmjena utvrđene granice PD	0,45
UKUPNO					5,15

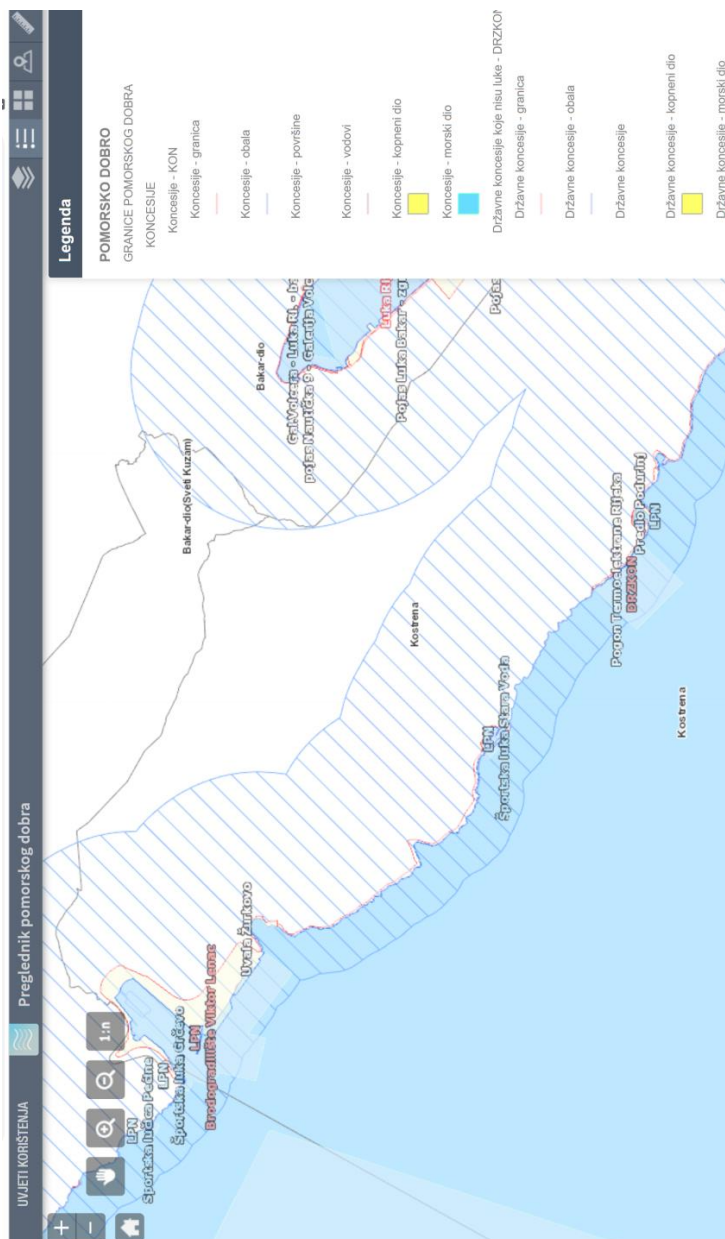
Je li navedeni godišnji napredak zadovoljavajući? I koliko će je još taj proces trajati? Uzevši u obzir složenost i trajanje postupka utvrđivanja granica pomorskog dobra, nije moguće, nažalost, samo tako paušalno dati kvantitativnu ocjenu dosadašnjeg rezultata utvrđivanja granice pomorskog dobra. Nadalje, s obzirom na stalne mijene gospodarskih i drugih aktivnosti na obalnom području, u nekim situacijama dolazi do potrebe određivanja nove granice pomorskog dobra pa se ni u navedenom slučaju ne može dati konačan odgovor koliko će je još taj proces trajati.⁸⁵

Ovdje, svakako, kao pohvalnu praksu, valja istaknuti i da je upravo zbog velikog broja podataka koji opisuju granice pomorskog dobra u Primorsko-goranskoj županiji izrađen Geoinformacijski sustav pomorskog dobra Primorsko-goranske županije – GIS baza pomorskog dobra. Postojeća GIS baza pomorskog dobra sadrži sljedeće podatke: utvrđene granice pomorskog dobra, tekstualni dio granice pomorskog dobra (Uredba Vlade RH ili Rješenje Ministarstva mora, pometa i infrastrukture), grafički dio granice pomorskog dobra u PDF-u, Rješenje Državne geodetske uprave u PDF-u, popis katastarskih čestica koje ulaze u pojas pomorskog dobra, svi rasteri potrebni za podloge, granice pomorskog dobra u postupku, granice pomorskog dobra luka otvorenih za javni promet, granice pomorskog dobra luka posebne namjene i koncesije na pomorskom dobru.⁸⁶ Kako to izgleda u praksi, može se vidjeti na slici niže.

⁸⁵ U praksi se sporo utvrđuju granice pomorskog dobra iz više razloga. Prije svega, razlog je nedostatak sustavnog određivanja granice pomorskog dobra, jer se ona određuje parcijalno, a ministarstvo nadležno za more, a čini se i županije, nemaju dovoljno kapaciteta za obradu ovih predmeta koji su često činjenično vrlo zahtjevni. Nadalje, izgled obale u naravi je vrlo raznolik, situacije su različite i teško je uspostaviti i provoditi jedinstvene kriterije. Također, kultura čestica koja upućuje na pomorsko dobro često se njihovim cijepanjem gubila, katastarski planovi zbog starih izmjera ne odgovaraju stvarnom stanju, velik je broj uzurpacija i nelegalnih građevina izvršen kroz desetljeća, kao, za izradu parcelacijskih elaborata stranke koje su pokrenule postupak ne žele izdvojiti sredstva ako im granica ne odgovara, ako granica obuhvaća ili siječe nekretnine koje su upisane u vlasništvo neke osobe, formalno upisani vlasnik protivi se granici i provodi pravne radnje radi sprječavanja određivanja granice na taj način itd. Tako Frković, S., *op. cit.* u bilj. 81, str. 77.

⁸⁶ <https://www.pgz.hr/ustroj/upravna-tijela/upravni-odjel-za-pomorsko-dobro-promet-i-veze/pomorsko-dobro-i-koncesije/geoinformacijski-sustav-pomorskog-dobra-primorsko-goranske-zupanije-gis-baza-pomorskog-dobra/> (mrežna stranica posjećena 20. listopada 2020.)

Slika 1.
Slika preglednika pomorskog dobra za Općinu Kostrena,
Primorsko-goranska županija⁸⁷

⁸⁷ Preuzeto s https://gis.pgz.hr/LOCALIS_CLOUD/Visios/ClientBin/pgz-public/pomorsko-dobro-newHeader/Viewer/Index.html (mrežna stranica posjećena 20. listopada 2020.).

5. UTVRĐIVANJE GRANICA POMORSKOG DOBRA I LUČKOG PODRUČJA U SUDSKOJ PRAKSI

Unatoč izloženoj egzistenciji prethodno određenih granica pomorskog dobra i granica lučkog područja i praksi koja zapravo nastavlja rad započet još u bivšem državnom uređenju, u sudskoj praksi nailazimo na veoma šaroliko poimanje materije utvrđivanja granica pomorskog dobra, što je posebice razvidno kod granica luka posebne namjene.⁸⁸

Jedno od važnijih pitanja koje se postavlja u sudskoj praksi jest jesu li stupanjem na snagu ZPDML-a prestale vrijediti granice pomorskog dobra utvrđene prethodno u PZ-u. Naime, čl. 118. st. 3. ZPDML-a propisano je da granica pomorskog dobra utvrđena prema PZ-u iz 1994. ostaje na snazi. U odnosu na stare granice, ZPDML ne sadrži nikakvo izričito određenje.

Upravni sud u Rijeci zauzeo je prilično isključiv stav da su stare granice prestale vrijediti pa tako u obrazloženju presude, 7 UsI-128/13-32, od dana 10. ožujka 2015. godine,⁸⁹ stoji: „...kako Pomorski zakonik nije izrijeком zadržao postojeće granice i odluke o granicama pomorskog dobra, Sud smatra da su Pomorskim zakonikom postojeće odluke o granicama pomorskog dobra stavljene van snage. Tome govori u prilog i činjenica da je člankom 118. ZPDML-a koji je s izmjenama i dopunama i sada na snazi, propisano da granice pomorskog dobra utvrđene prema Pomorskom zakoniku ostaju na snazi, ali se ne propisuje da bi na snazi ostale i granice utvrđene prema ranijim propisima.” Valja napomenuti da su se i u pravnoj doktrini mnogi autori izjasnili u smjeru nepostojanja granica pomorskog dobra utvrđenih prema prijašnjim propisima.⁹⁰ Autorica ovog rada ne može se složiti s iznesenim iz sljedećih razloga. Prvo, za sve granice smatra da su ostale na snazi zato što bi protivno značilo da svaki pravni odnos prestaje u momentu kad više nije reguliran pravnom normom temeljem koje je nastao.⁹¹

⁸⁸ Naime, još je 2012. upozoravano da neki sudovi i upravna tijela evidentno smatraju da pomorskog dobra nema dok se ne provede upis u zemljišnim knjigama, vidi Nakić, J., *op. cit.* u bilj. 23, str. 345.

⁸⁹ Dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/UpSRHN2013UsIB128A32> (mrežna stranica posjećena 20. listopada 2020.).

⁹⁰ Tako, primjerice, Vladušić, J., *op. cit.* u bilj. 79 na str. 227 navodi da stare granice pomorskog dobra, donesene prema prijašnjim propisima, PZ nije preuzeo, a istodobno nije propisao postupak za određivanje novih granica pa je postupak utvrđivanja granica pomorskog dobra doveden do svojevrstne pravne blokade; Kundih, B., *op. cit.* u bilj. 24, na str. 59, navodi kako stare granice u osnovi predstavljaju dvojbu koju treba riješiti u postupku utvrđivanja granica pomorskog dobra.

⁹¹ Državno odvjetništvo Republike Hrvatske dalo je mišljenje u predmetu broj: M-DO-303/07 od 30. ožujka 2007. godine u kojem se navodi: ako je odlukom oduzeta samo koncesija, a

Nadalje, jedinstveni akt u kojem su prije bili sadržani odluka o lučkom području i odluka o koncesiji sad čine dva odvojena akta te nije moguće tadašnju pravnu situaciju i akte prosuđivati na osnovu postojećeg uređenja.⁹² Treće, stare su granice za luke posebne namjene ipak preuzete, ali ne zakonskim nego podzakonskim propisom. Pomorski zakonik upućuje na ZML na čijem je temelju pak donesena Uredba o postupku dodjele koncesije i načinu određivanja granica za luke posebne namjene, prema kojoj je granica luke posebne namjene određena prema ZPVDLP-u i dalje na snazi ako je sukladna ZML-u, a granica za nove luke posebne namjene i za postojeće luke posebne namjene kojima postojećom odlukom nije utvrđena granica, utvrđuje se odlukom o dodjeli koncesije za luku posebne namjene.

A kakvo je stajalište sudske prakse kad pitanje granice prosuđuje s aspekta produljenja koncesija do kojih je došlo nakon stupanja na snagu ZPDML-a? Sukladno čl. 118. st. 9. ZPDML-a, sve koncesije dodijeljene na temelju PZ-a iz 1994. i ZML-a ostaju na snazi do isteka razdoblja na koje su dane.

Vrhovni sud Republike Hrvatske (dalje: VSRH), u predmetu Revt 149/2017-2, sudi o pravnim odnosima koji su nastali tijekom važenja ZML-a, pa i prije, tumačeći te odnose na način da na njihov nastanak primjenjuje obvezu prethodnog upisa pomorskog dobra u zemljišne knjige iz čl. 7. st. 4. ZPDML-a. Tako u obrazloženju rješenja od 5. svibnja 2020. godine⁹³, pozivajući se na odredbu čl. 118. st. 9. ZPDML-a, navodi: „U smislu te odredbe bi dakle i Ugovor o koncesiji iz 1999., koji je bio sklopljen sa tužiteljem, ostao na snazi do isteka ugovorenog roka, tj. do 31. svibnja 2011. No kako je nesporno, a prije isteka ugovorom o koncesiji iz 1999. (isticao je 31. svibnja 2011.) tužitelj je s Vladom Republike Hrvatske sklopio novi Ugovor o koncesiji iz 2007. (sklopljen 5. listopada 2007.), a kojim je uz ostalo određeno trajanje koncesije i za spornu nekretninu do 2030., čini se da u ovom slučaju nema mjesta primjeni odredbe čl. 118. st. 9. ZPDML, a za ocjenu pravnog položaja tužitelja u odnosu na predmetnu nekretninu, a time i za

nije ništa posebno odlučeno u pogledu granice lučkoga područja, to znači da egzistira stara granica utvrđena u vrijeme važenja PZ-a, a u smislu prijelazne i završne odredbe čl. 118. st. 3. ZPDML-a. Tako ukazuje Mišić, *Ž. op. cit* u bilj. 78, na str. 310, fusnota 37.

⁹² Ljubetić, S., *op. cit.* u bilj. 24, str. 326. Za autoricu je najprihvatljiviji stav koji je izrazio Jug, J., koji u Pravni status općih dobara, *Zbornik radova „Nekretnine u pravnom prometu“*, Inženjerski biro d.d., Zagreb, 2004., na str. 9., navodi da je apsolutno ispravnije stajalište da stare granice pomorskog dobra vrijede sve dok se ne provede postupak određivanja nove granice sukladno važećem propisu. U suprotnom imali bismo situaciju da je pomorsko dobro samo ono što nedvojbeno proizlazi iz ZPDML-a kao *ex lege* pomorsko dobro, a sve ostalo bilo bi izvan režima pomorskog dobra.

⁹³ Dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2017RevtB149A2> (mrežna stranica posjećena 20. listopada 2020.).

ocjenu odnosa stranaka u odnosu na predmetnu nekretninu, a koja je predmet tužbenog zahtjeva.“ Znači, u konkretnom slučaju, prema stajalištu Suda, riječ je o novom koncesijskom odnosu pa i granice treba iznova odrediti sukladno čl. 7. st. 4. ZPDML-a. Autorica ovog rada ne slaže se s takvim stajalištem te drži da je u izloženom slučaju riječ o odnosu koji je nastao prije 2007. odnosno 2003. godine te je Sud sukladno navedenom dužan pružiti pravnu zaštitu, baš kako to stoji i u presudi Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, Pž 2865/2017-2 od 28. lipnja 2017. godine⁹⁴: „Sud nije ovlašten provoditi postupak određivanja granica pomorskog dobra, ali je zato zakonom ovlašten i dužan, u okviru granica pomorskog dobra koje je odredilo upravno tijelo u nadležnom upravnom postupku, pružiti zaštitu na pomorskom dobru.“ Također, što se tiče pitanja deklaratornosti ne samo upisa pomorskog dobra u zemljišne knjige, nego i deklaratornosti rješenja o određivanju granice, valja navesti i presudu VSRH, Revt 593/2017-2, od 26. veljače 2020. godine⁹⁵ u kojoj stoji da „...po sili zakona granica lučkog područja ujedno predstavlja granicu pomorskog dobra, neovisno o tome jesu li te nekretnine u zemljišnim knjigama upisane kao pomorsko dobro te jesu li evidentirane u katastru pomorskog dobra. Dodaje da se upisom u zemljišnoj knjizi samo publicira i evidentira okolnost je li nekretnina pomorsko dobro ili ne, dok je odluka o utvrđivanju granice pomorskog dobra (a jednako se to odnosi i na rješenja o određivanju lučkog područja, odnosno odluke o davanju koncesije za pojedinu luku) deklaratorni, a ne konstitutivni akt, budući da je pomorsko dobro definirano zakonom.“ Konačno, za rješenje pitanja opstojnosti granica nakon produljenja koncesijskog odnosa nije ni bitno kada je nastao pravni odnos nego koji akt je relevantan da bi se određena granica smatrala utvrđenom, akt o određivanju granice ili akt o upisu nekretnina u obuhvatu pomorskog dobra u zemljišne knjige. Naime, danas se granica pomorskog dobra utvrđuje rješenjem u upravnom postupku koje donosi Povjerenstvo Ministarstva. Prema ZML-u granica na kopnu i moru utvrđivala se odlukom o dodjeli koncesije. Ta je ista granica bila važeća i kad je stupio na snagu ZPDML. Dakle, produljenjem roka

⁹⁴ U konkretnom slučaju, granica pomorskog dobra utvrđena je odlukama o dodjeli koncesije za luku posebne namjene – brodogradilište odnosno luku nautičkog turizma u veljači 1999. godine. Dakle, ako je nekretnina proglašena sastavnim dijelom lučkog područja, onda ta nekretnina na osnovi samog zakona predstavlja pomorsko dobro, neovisno o tome je li ona u zemljišnim knjigama upisana kao pomorsko dobro te je li evidentirana u katastru pomorskog dobra. Po sili zakona, granica lučkog područja ujedno predstavlja granicu pomorskog dobra. Dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VTSRH2017PzB2865A2> (mrežna stranica posjećena 21. listopada 2020.).

⁹⁵ Dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2017RevtB593A2> (mrežna stranica posjećena 21. listopada 2020.).

koncesije, granica nije prestala postojati. Također, kako ističu pojedini autori,⁹⁶ općenito se ne može ustrajati na primjeni odredbe čl. 7. st. 4. ZPDML-a. Koncesija se ne može dati niti se može raspisati natječaj dok se ne otklone nezakoniti upisi, a za to nisu propisani kriteriji u postojećem ZPDML-u, niti su razrađene odredbe o upisu i o spornim situacijama u praksi. Stoga bi valjalo brisati tu odredbu jer u praksi, a osobito u upravnim i sudskim postupcima, izaziva zabunu i onemogućava koncesioniranje, a time i gospodarsku valorizaciju pomorskog dobra, ali i pravnu zaštitu pomorskog dobra. Jer prema doslovnom tumačenju te odredbe, staroga pomorskog dobra nema.⁹⁷

Nadalje, prihvaćanje da se pomorsko dobro utvrđuje rješenjem povjerenstva nadležnog ministarstva ne usporava niti na koji način utječe negativno na obvezu upisa pomorskog dobra u katastar i zemljišne knjige. Što se tiče navedenog, valja ukazati na rješenje Županijskog suda u Varaždinu, Gž Zk-190/16-2, od 12. kolovoza 2016. godine⁹⁸ u kojem stoji da „... izjednačavanje granice lučkog područja sa granicom pomorskog dobra kakvo je statuirano odredbom čl. 2. stav.1. toč. 4. ZPDML ne oslobađa ovlaštenika upisa pomorskog dobra u zemljišnu knjigu obveze ishođenja deklaratornog rješenja Povjerenstva Ministarstva kojim se utvrđuju granice pomorskog dobra, a niti od postupka propisanog Pravilnikom (dakle ishođenja geodetskog elaborata...“ Dakle, temeljem odluke nastavno se izrađuje geodetski elaborat⁹⁹, koji se prvo provodi u katastru pa u zemljišnim knjigama.

Slijedom izloženog, u kojem se trenutku može reći da je neka nekretnina postala pomorsko dobro? Upis u katastar i zemljišne knjige deklaratorne je naravi, to ne bi trebalo biti sporno. Da se ne smatra da bi nekretnina bila pomorsko dobro po samom zakonu, ne bi postojao ni pravni interes podnositelja zahtjeva za zabilježbu pokretanja postupka utvrđivanja granice pomorskog dobra, čiji je pravni interes utvrđen kao nesporan u nizu sudskih odluka. Tako se u rješenju Županijskog suda u Varaždinu, Gž Zk 51/2018-2 od 18. svibnja 2018. godine¹⁰⁰ navodi kako „... iz odredbi čl. 2. st. 1. toč. 10., čl. 3. st. 1., čl. 10. st. 1. i čl. 14. ZPDML i čl. 9. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra jasno pro-

⁹⁶ Nakić, J., *op. cit.* u bilj. 23, str. 343.

⁹⁷ Nakić, J., *op. cit.* u bilj. 23, str. 346. Vidi i Mišić u fusnoti 78 *supra*.

⁹⁸ Dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/ZSRH201619B0A2> (mrežna stranica posjećena 20. listopada 2020.).

⁹⁹ Sadržaj i oblik geodetskih elaborata te način njihove izrade, pregledavanja i potvrđivanja propisuje Pravilnik o geodetskim elaboratima (NN, br. 59/18 i 112/18).

¹⁰⁰ Dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/ZSRH2018GzZkB51A2> (mrežna stranica posjećena 20. listopada 2020.).

izlazi da je pomorsko dobro opće dobro od interesa za Republiku Hrvatsku, koja njime upravlja i vodi brigu, te da je postupak utvrđivanja granice pomorskog dobra upravni postupak koji se pokreće prijedlogom županijskog povjerenstva i odluka se donosi u upravnom postupku, te se radi i o postupku ishod kojega utječe na opseg, sadržaj i postojanje knjižnog prava osoba upisanih u zemljišnim knjigama kao vlasnika nekretnina, prvostupanjski sud je na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio odredbu čl. 81. st. 1. u vezi čl. 82. st. 2. i 3. ZZK-a dopustivši zabilježbu pokretanja postupka utvrđivanja granice pomorskog dobra.“

Uvidom u recentniju sudsku praksu može se zaključiti da stajališta suda po pitanju utvrđivanja granica pomorskog dobra ponekad (ne uvijek) podrazumijevaju i da je proveden postupak upisa pomorskog dobra u zemljišne knjige, što je pak protivno legislativnom uređenju. Naime, sukladno Uredbi o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra, postupak utvrđivanja granica dovršen je donošenjem rješenja nadležnog ministarstva, dok su postupci koji se nastavljaju na navedeno, a to je upis pomorskog dobra u katastar i zemljišne knjige, kao odvojeni postupci od postupka utvrđivanja granica, regulirani Pravilnikom o evidentiranju i obilježavanju pomorskog dobra.¹⁰¹ Da je riječ o dvama propisima koji reguliraju odvojenu materiju, razvidno je i iz pravne osnove njihova donošenja. Uredba je donesena na temelju čl. 14., a u vezi s člankom 119. stavka 1. ZPDML-a, dok je Pravilnik donesen na temelju članka 15., a u svezi s člankom 120. stavka 1. ZPDML-a. Prvi propis regulira granice pomorskog dobra, a drugi katastarsku i zemljišnoknjižnu evidenciju. Kad bi se oba odnosila na utvrđivanje granica, logično je zaključiti da bi bili doneseni i na temelju iste odredbe koja regulira pitanje granica.

¹⁰¹ Da je neka nekretnina pomorsko dobro, određeno je po samom zakonu, što znači da za postojanje ovog statusa nije mjerodavan upis u zemljišnoj knjizi. Odluka, rješenje o utvrđivanju granice pomorskog dobra deklaratorni je, a ne konstitutivni akt, jer je pomorsko dobro definirano zakonom. Ovom odlukom samo se utvrđuje da je određena nekretnina pomorsko dobro po samom zakonu jer odgovara zakonskoj definiciji iz čl. 3. i 4. ZPDML-a. Formulacija da se granica „utvrđuje“ navodi se i u odredbi čl. 14. st. 1. ZPDML-a. To se isto odnosi i na rješenja, odnosno odluke o određivanju lučkog područja, odnosno odluke o davanju koncesije za pojedinu luku, a u kojima se samo utvrđuje koje su čestice u obuhvatu određene luke pa su zbog toga pomorsko dobro. Tako Frković, S., *op. cit.* u bilj. 22, str. 7.

6. ZAKLJUČAK

Iz danog pregleda i analize uređenja utvrđivanja granica pomorskog dobra i lučkog područja, kao i problematike s kojom se susrećemo u praksi, razvidna je podnormiranost navedenog područja. No, ta podnormiranost i nije neka novost jer na nju godinama upozorava pravna doktrina. Ono što zabrinjava različita su tumačenja pravnih praznina dana u sudskoj praksi koja, po stajalištu autorice ovog članka, dovode u opasnost da se praksa udalji od osnovne intencije zakonodavca. Prvo, nije moguće dati isto tumačenje radi li se o granici pomorskog dobra ili granici lučkog područja luka posebne namjene ili granici lučkog područja luka otvorenih za javni promet. Navedeno se posebice odnosi na specifičan položaj u koji su stavljene luke posebne namjene donošenjem Uredbe o postupku dodjele koncesije i načinu određivanja granice za luke posebne namjene. Nije moguće jednoznačno reći da granice iz propisa koji su prethodili PZ-u iz 1994. nisu preuzete, baš suprotno. Navedeno tim više što PZ ne rješava niti je rješavao pitanje utvrđivanja granica pomorskog dobra, osim u slučaju dvojbe, i tim više što je za materiju luka upućivao na ZML. Nadalje, upravo poštujući zatečeno stanje, čl. 118. st. 9. ZPDML-a propisano je da sve koncesije dodijeljene na temelju PZ-a i ZML-a ostaju na snazi do isteka razdoblja na koje su dane. Isto tako ZPDML nije dao rok za usklađenje starih koncesija i odluka s novim uređenjem. Eventualno produljenje koncesija do kojeg je dolazilo poslije 2003. nije se moglo postupovno izvršiti na temelju bilo kakvog drugog propisa nego ZPDML-a, jer je on tada bio na snazi, stoga se ima tumačiti da su prethodno određene granice ostale na snazi.

Nesporno je da je što se tiče analizirane materije nužno krenuti u smjeru unifikacije postupanja radi osiguranja pravne sigurnosti. Kad sudska praksa počne dovoditi u pitanje višegodišnju praksu postupanja nadležnih tijela, navedeno zasigurno ne pridonosi unifikaciji postupanja. Neko novo legislativno rješenje kojim bi se uredilo to područje ne čini se izvjesnim u skoroj budućnosti te bi bila upitna uopće ustavna održivost takvog retroaktivnog rješenja. Stoga ostaje na pravnoj doktrini i sudskoj praksi da pri tumačenju važećih i nevažećih propisa uzmu u obzir volju zakonodavca i stvarne učinke koje su prethodni i sadašnji propisi imali na odnose u praksi. Jer za podnošenje pitanja ustavnosti odredaba propisa koji su bili na snazi prije ZPDML-a i na temelju kojih postoji višegodišnja pravna praksa već je odavno protekao rok. A nitko ih do danas nije osporio. Stoga valja postupati na osnovu zatečenog stanja, a ne pokušavati naći neko treće, neprimjenjivo rješenje.

Nadalje, izložena praksa sudova dovodi u pitanje moment određivanja granice pomorskog dobra i lučkog područja, a samim time i onemogućava adekvatnu pravnu zaštitu pomorskog dobra i lučkog područja, jer kako se može štititi nešto što navodno nije ni utvrđeno i ne postoji.

Osnovno pitanje koje se u ovom radu postavlja kao mjerodavno za postupanje u vezi s pravnim odnosima koji egzistiraju na pomorskom dobru i lučkom području jest kad se ima smatrati da je granica pomorskog dobra i lučkog područja utvrđena. Po rješenju nadležnog ministarstva o utvrđivanju granice ili upisu pomorskog dobra u zemljišne knjige? U čl. 1. Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra stoji: „Ovom Uredbom propisuju se kriteriji i postupak utvrđivanja granice pomorskog dobra, lučkog područja luka posebne namjene i lučkog područja luka otvorenih za javni promet.“ U čl. 2. Pravilnika o evidentiranju i obilježavanju pomorskog dobra stoji: „Geodetski elaborat za potrebe evidentiranja pomorskog dobra izrađuje se na temelju konačnog akta kojim je utvrđena granica pomorskog dobra.“ To znači da je obama propisima određeno da je granica pomorskog dobra utvrđena u trenutku donošenja rješenja po Uredbi o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra te nema mjesta drugačijem tumačenju. Kako se u pravnoj državi poštuju propisi doneseni na temelju ustava i zakona, sudska bi praksa trebala sa svojim odlukama pratiti postojeće uređenje, a ne od njega odstupati.

BIBLIOGRAFIJA

Knjige:

1. Bolanča, D., *Pomorsko pravo (odabrane teme)*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 1999.
2. Bolanča, D., *Pravni status morskih luka kao pomorskog dobra u Republici Hrvatskoj*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2003.
3. Kundih, B., *Pomorsko dobro i granice pomorskog dobra*, Edicije Božičević, Zagreb, 2000.
4. Ljubetić, S., *Pomorsko dobro i zemljišne knjige*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2019.
5. Vojković, G., *Pomorsko dobro i koncesije*, Hrvatski hidrografski institut, Split, 2003.

Članci i doktorske disertacije:

1. Bolanča, D., Luke otvorene za javni promet i Zakon o morskim lukama iz 1995. godine, *Naše more: znanstveni časopis za more i pomorstvo*, vol. 46, br. 1-2, 1999., str. 57-66.
2. Bolanča, D.; Leder, N., Problem evidencije i obilježavanja pojasa pomorskog dobra, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, vol. 35, br. 1-2, 1998., str. 137-142.
3. Cvrčić, R., Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama, *Informator*, br. 5183, Zagreb, 2003., 5-6.
4. Frković, S., Nekretnine na pomorskom dobru i otocima, izlaganje s 13. Foruma poslovanja nekretninama, HGK, Rovinj, 2008., str. 1-22, dostupno na

- <http://www.agenti.hr/sadrzaj/info-agent/strukovni-forumi/forum-13/13-forum-Nekretnine-na-pomorskom-dobru-i-otocima.pdf> (mrežna stranica posjećena 10. studenoga 2020.).
5. Frković, S., *Određivanje pomorskog dobra*, izlaganje s 28. foruma poslovanja nekretninama, HGK, Zagreb, 2017., str. 73-86, dostupno na <https://www.hgk.hr/documents/predavanje-frkovic5a13ed4b58c94.pdf> (mrežna stranica posjećena 10. studenoga 2020.).
 6. Gržetić, Z., *Katastar pomorskog dobra*, 2012., dostupno na <http://www.hhi.hr/staticpages/index/ZGkatastar2012> (19. listopada 2020.).
 7. Jug, J., *Pravni status općih dobara*, *Zbornik radova „Nekretnine u pravnom prometu“*, Inženjerski biro d. d., Zagreb, 2004., str. 1-19.
 8. Jug, J., *Stvarna prava na pomorskom dobru?*, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, vol. 34, br. 1, 2013., str. 277-305.
 9. Lambaša, D., *Određivanje granice pomorskog dobra u lukama javnog prometa*, *Pravo u gospodarstvu*, god. 39, sv. 5, 2000., str. 133-137.
 10. Ljubetić, S., *Pomorsko dobro i luke nautičkog turizma*, *Zbornik 57. susreta pravnika u gospodarstvu*, Opatija, 2019., str. 309-332.
 11. Maršanić, D., *Evidentiranje i obilježavanje pojasa pomorskog dobra*, *Geodetski list*, br. 4, 1999., str. 261-270.
 12. Mišić, Ž., *Otvorena pitanja u primjeni Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama s osvrtom na prijedlog izmjena i dopuna*, *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law*, god. 44, br. 159, 2005., str. 69-81.
 13. Mišić, Ž., *Kritički osvrt u odnosu na važeće propise s prijedlogom mjera za kvalitetnije upravljanje pomorskim dobrom*, *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law*, god. 51, br. 166, Zagreb, 2012., str. 295-333.
 14. Nakić, J., *Određivanje granice pomorskog dobra u Republici Hrvatskoj – de lege lata i de lege ferenda*, doktorska disertacija, Pravni fakultet, Split, 2012.
 15. Vladušić, J., *Određivanje granica pomorskog dobra u hrvatskom pravu*, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, vol. 46, br. 1, 2009., str. 219-246.
 16. Vokić Žužul, M.; Filipović, V., *Vanjski pojas RH*, *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law*, god. 49, br. 164, 2010., str. 73-99.

Propisi:

1. Zakon o pomorskom i vodnom dobru, lukama i pristaništima, NN, br. 19/74, 39/75, 17/77 i 18/81.
2. Ustav Republike Hrvatske, NN, br. 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10 i 5/14.
3. Zakon o pretvorbi društvenih poduzeća, NN, br. 18/91, 83/92, 16/93, 2/94 i 9/95.
4. Pomorski zakonik, NN, br. 17/94 i 74/94.
5. Zakon o morskim lukama, NN, br. 108/95.

6. Uredba o postupku dodjele koncesije i načinu određivanja granice za luke posebne namjene, NN, br. 108/96.
7. Naputak za rad povjerenstva za granice pomorskog dobra na morskoj obali, od 12. lipnja 1996., klasa: 011-01/96-02/63, urbroj: 530-02-96-3 np/nć.
8. Pravilnik o evidenciji i obilježavanju pojasa pomorskog dobra, NN, br. 7/98.
9. Zakon o hidrografskoj djelatnosti, NN, br. 68/98, 110/98, 163/03 i 71/14.
10. Naputak za rad povjerenstva za granice pomorskog dobra, od 9. veljače 1999., klasa: 342-01/98-01/44, urbroj: 530-02-99-8/bs.
11. Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama, NN, br. 158/03, 100/04, 141/06, 38/09, 123/11, 56/16 i 98/19.
12. Uredba o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra, NN, br. 8/04 i 82/05.
13. Uredba o razvrstaju luka otvorenih za javni promet i luka posebne namjene, NN, br. 110/04 i 82/07.
14. Odluka o utvrđivanju službenih geodetskih datuma i kartografskih projekcija Republike Hrvatske, NN, br. 110/04 i 117/04.
15. Pomorski zakonik, NN, br. 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13, 26/15 i 17/19.
16. Pravilnik o evidentiranju i obilježavanju pomorskog dobra, NN, br. 29/05.
17. Pravilnik o katastru zemljišta, NN, br. 84/07, 148/09 i 112/18.
18. Pravilnik o geodetskim elaboratima, NN, br. 59/18 i 112/18.
19. Zakon o državnoj izmjeri i katastru nekretnina, NN, br. 112/18.

Sudska praksa:

1. VSRH, presuda, Revt 593/2017-2, od 26. veljače 2020. godine
2. VSRH, rješenje, Revt 149/2017-2, od 5. svibnja 2020. godine.
3. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, presuda, Pž 2865/2017-2, od 28. lipnja 2017. godine.
4. Županijski sud u Varaždinu, rješenje, Gž Zk-190/16-2, od 12. kolovoza 2016. godine.
5. Županijski sud u Varaždinu, rješenje, Gž Zk 51/2018-2 od 18. svibnja 2018. godine.
6. Upravni sud u Rijeci, presuda, 7 UsI-128/13-32, od 10. ožujka 2015. godine.

Ostalo:

1. Godišnji plan upravljanja pomorskim dobrom Primorsko-goranske županije za 2020. godinu, od 25. studenog 2019. godine, *Službene novine Primorsko-goranske županije*, br. 30/19.
2. Izvješće o broju izdanih koncesija, prikupljenim sredstvima i načinu trošenja sredstava za upravljanje pomorskim dobrom na području Primorsko-goranske županije u 2019. godini, od 24. veljače 2020. godine, dostupno na: <https://www2.pgz.hr/doc/pomorstvo/povjerenstvo/Privitak%2020Izvj%C5%A1%C4%87e%20o%20pomorskom%20dobru%20za%202019.%20godinu%20prema%20ZPDM.pdf> (mrežna stranica posjećena 19. listopada 2020.).

3. Prijedlog Zaključka o prijedlogu za smanjenjem pojasa pomorskog dobra za dio k.č.zem. 7/1 K.O. Vrsi, Općina Vrsi, Upravnog odjela za more i turizam, Povjerenstva za granice pomorskog dobra za Zadarsku županiju, klasa: 342-01/14-03/18, urbroj: 2198/1-08/1-16-6, od 31. svibnja 2016. godine, dostupno na <http://zadarska-zupanija.hr/kolegij2016/43/43.%20Kolegij%20zupana,%20javna%20sjednica.pdf> (mrežna stranica posjećena 20. listopada 2020.).
4. Studija „Mogućnosti razvoja luka nautičkog turizma na području Primorsko-goranske županije“, Hrvatski hidrografski institut, veljača 2012., str. 22, dostupno na: http://adriatic-expert.hr/wp-content/uploads/2014/12/Marine_PGZ.PDF (mrežna stranica posjećena 19. listopada 2020.).
5. <https://www.pgz.hr/ustroj/upravna-tijela/upravni-odjel-za-pomorsko-dobro-promet-i-veze/pomorsko-dobro-i-koncesije/geoinformacijski-sustav-pomorskog-dobra-primorsko-goranske-zupanije-gis-baza-pomorskog-dobra/> (mrežna stranica posjećena 20. listopada 2020.).
6. https://gis.pgz.hr/LOCALIS_CLOUD/Visios/ClientBin/pgz-public/pomorsko-dobro-newHeader/Viewer/Index.html (mrežna stranica posjećena 20. listopada 2020.).

Summary:

BOUNDARIES OF THE MARITIME DOMAIN AND PORT AREA – LEGISLATION AND PRACTICAL ISSUES

The paper discusses issues regarding the determination of boundaries of the maritime domain and port area. Despite the well-known disadvantages of the domestic law in this matter, an attempt is made to answer the question of the relevant moment of determining the status of real estate as a maritime domain. This answer should serve as a relevant fact for further action of the competent authorities regarding legal relations related to that real estate. For this purpose, the normative regulation of the determination of boundaries of the mainland component of the maritime domain and port area is analysed, with its application in practice. An overview of the latest case law is given and an analysis is made of the impact of such case law on the existing relations on the maritime domain and port area, especially with regard to ports of special purpose. The final part of the paper analyses the current situation, and a solution to the existing issues is proposed for the purpose of ensuring consistency and legal certainty.

Keywords: *maritime domain; port; port area; ports open to public traffic; ports of special purpose; boundaries of maritime domain; boundaries of port area.*